

ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ
ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
**Participation Factors which Affect the Social Roles of the Elders in
the Area of Thapra Sub-district Municipality, Muang District,
Khon Kaen Province**

เอกรินทร์ ขวัญเมือง,
สมเกียรติ เกียรติเจริญ และวัชรินทร์ สุทธิชัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
**Ekarine Kqanmuang,
Somkiet Kietjareon and Watcharin Sutthisai**
Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : thantikan22@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการมีส่วนร่วม ที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาระดับบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 3) เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างการวิจัยได้แก่ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 360 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและแบบอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง โดยวิธี Stepwise โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านผลประโยชน์ ด้านการปฏิบัติ ด้านการตัดสินใจ และด้านการประเมินผล 2) บทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือด้านศาสนา อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรมประเพณี และด้านการพัฒนาชุมชน 3) ปัจจัยการมีส่วนร่วม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลประโยชน์ ส่งผลต่อบทบาท

* วันที่รับบทความ : 9 กรกฎาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 11 สิงหาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 13 สิงหาคม 2566

Received: July 9, 2023; Revised: August 11, 2023; Accepted: August 8, 2023

ทางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวม ได้ร้อยละ 66.70 มีค่า $R^2 = .667$ และมีค่า $F = 166.142$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม; บทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the levels of participation factors which affect the social roles of the elders in the Area of Thapra Sub-district Municipality, Muang District, Khon Kaen Province 2) to study the levels of the social roles of the elders in the Area of Thapra Sub-district Municipality, Muang District, Khon Kaen Province 3) to study the participation factors which affect the social roles of the elders in the Area of Thapra Sub-district Municipality, Muang District, Khon Kaen Province The samples were 360 elders in the Area of Thapra Sub-district Municipality, Muang District, Khon Kaen Province calculated by Taro Yamane's formula and selected through stratified and simple random sampling techniques. The instrument used in the research was a five rating scale questionnaire with 0.93 of reliability. The statistics encompassed mean, standard deviation, Pearson's Product-moment correlation coefficient and multiple regression by Stepwise method with the statistic significant level at .01

The results of the research were as follows ; 1) The level of participation factors which affect the social roles of the elders in the Area of Thapra Sub-district Municipality, Muang District, Khon Kaen Province as a whole was rated at high level. As classified by aspects, all four aspects were rated at high level, placed in descending order of each mean were the benefit, the performance, the decision making and the evaluation. 2) The social roles of the elders in the area of Thapra Sub-district Municipality, Muang District, Khon Kaen Province as a whole was rated at high level, As classified by aspect, one aspect, the religion, was rated at the highest, the other three were rated at high level, placed in descending order of each mean were the education, the culture and tradition and the community development.

3) The three participation factors, the decision making, the performance and the benefit, affected the social roles of the elders in the area of Thapra Sub-district Municipality, Muang District, Khon Kaen Province as a whole was at 66.70 percent with $R^2 = .667$ and F value = 166.142 with the statistic significant at .01

Keywords: Participation; The social roles of the elders

บทนำ

ประชากรกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในกิจกรรมทางสังคม คือกลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) กรณีประเทศไทย ประชากรกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนขึ้นมากเนื่องจากมีอายุยืนยาวมากขึ้น ทำให้อายุขัยเฉลี่ยของประชากรเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้เป็นผลจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการแพทย์ และสาธารณสุข ทำให้อัตราการตายลดลง และที่สำคัญคือการขยายสถานพยาบาลถึงระดับตำบล และกลุ่มสมาชิก อสม. ได้รับการฝึกอบรมด้านสาธารณสุขมากขึ้น ทำให้ประชากรในชนบทได้รับการดูแลด้านสุขภาพดีขึ้น จำนวนกลุ่มประชากรผู้สูงอายุจึงเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเพิ่มเป็น 6.7 ล้านคนในปี 2548 และจะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าในปี 2568 หรือคิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด สถานการณ์นี้ ส่งผลให้โครงสร้างประชากรของประเทศเปลี่ยนแปลงไป คือเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในขณะที่อัตราส่วนและจำนวนประชากรวัยแรงงานเริ่มลดลง ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564 : 43) และผู้สูงอายุจำนวนมากไม่ใช่น้อยเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีคุณประโยชน์ต่อสังคม ส่วนหนึ่งเป็นอดีตข้าราชการระดับสูง เป็นนักวิชาการ เป็นปราชญ์ชาวบ้าน และส่วนหนึ่งได้อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม จึงกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุเป็นกลุ่มบุคคลที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง เห็นได้จากการต่ออายุราชการของอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย ถึงอายุ 65 ปี และ สำหรับข้าราชการฝ่ายตุลาการเช่นอัยการ และผู้พิพากษา ถึงอายุ 70 ปีเพราะถือว่ายังสามารถทำงานเป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองได้ดี ส่วนด้านนิติบัญญัตินั้นสมาชิกวุฒิสภาไทยปัจจุบัน (2566) มีอายุเกิน 60 ปีหลายคน ทั้งที่เป็นสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้ง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง รวมถึงคณะองคมนตรีซึ่งส่วนใหญ่มีอายุเกิน 60 ปี ปรากฏการณ์นี้แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับด้านความรู้ความสามารถ และมีบทบาทสำคัญในสังคม เช่นเป็นผู้นำครอบครัว เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน พัฒนาการศึกษา และมีบทบาทในกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นต้น

การที่ผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนและสัดส่วนมากขึ้นส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมหลายด้าน องค์การสหประชาชาติในฐานะที่เป็นองค์การความร่วมมือระดับนานาชาติ ได้เห็นความสำคัญและคุณค่าของผู้สูงอายุ จึงได้จัดให้มีการประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยผู้สูงอายุ ครั้งแรกเมื่อ ปี พ.ศ. 2525 และได้มีการกำหนดแผนปฏิบัติการระยะยาวระหว่างประเทศเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ในการประชุมสามัญครั้งที่ 45 ขององค์การสหประชาชาติได้ลงมติให้วันที่ 1 ตุลาคมของทุกปีเป็นวันผู้สูงอายุสากล (International Day for the Elderly) (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550: 5) ส่วนผู้สูงอายุในสังคมไทยนั้นเป็นที่เคารพนับถือและมีบทบาทที่สำคัญในสังคม เช่น บทบาทในฐานะผู้นำครอบครัว บทบาทในการถ่ายทอดประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตแก่บุตรหลานและเป็นแบบอย่างที่ดี จึงได้รับการยกย่องนับถือ อันเป็นค่านิยมที่ยึดถืออย่างเหนียวแน่นในสังคมไทย และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญยิ่ง ดังนั้น จึงสมควรอย่างยิ่ง ที่จะให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมด้านสังคม เช่นด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ด้านการอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่สังคม (มีแสง อินธิเสน, 2555: 3)

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า มีนักวิชาการให้ความสนใจบทบาทของผู้สูงอายุตลอดมา เช่น ได้วิจัยของ เณลิมชัย จันทรเสนา (2544) ที่ได้วิจัยบทบาทของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ ที่มีต่อการพัฒนา ชุมชน การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ งานวิจัยของใจแก้ว วิสา ยอน (2553) ได้วิจัยบทบาทของผู้สูงอายุในกิจกรรมด้านสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล เวียงชัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม งานวิจัยของมีแสง อินธิเสน (2555) ที่ได้วิจัย บทบาทของผู้สูงอายุต่อการพัฒนาชุมชน ของเทศบาลตำบลหาญโฮง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร และงานวิจัยของพาณิษฐ์ คำมุงคุณ (2561) ที่ได้วิจัยบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาสังคม ชุมชนบ้านทุ่งใหญ่ ตำบลภูกระดัง อำเภอภูกระดัง จังหวัดเลย เป็นต้น ซึ่งชี้ให้เห็น ว่าผู้สูงอายุได้เข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม มากขึ้น ตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (วุฒิสาร ตันไชย, 2552 : 8)

ผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นมีจำนวนทั้งหมด จำนวน 2,164 คน (เทศบาลตำบลท่าพระ, 2565) และเป็นกลุ่มประชากรมีความสำคัญ เพราะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ เป็นที่ยอมรับ มีบทบาทใน กิจกรรมทางสังคม เช่น การพัฒนาชุมชน การศึกษา การศาสนา และประเพณีวัฒนธรรม ร่วมกับเทศบาลและชุมชนในเขตเทศบาลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยที่ผ่านมา เทศบาลมีการเชิญผู้สูงอายุให้มีส่วนร่วมด้านต่าง ๆ ในบทบาททางสังคมโดยเน้นจำนวนเป็นหลัก จึงทำให้ บางครั้งผู้สูงอายุอาจมีบทบาทที่อาจไม่ตรงกับความรู้และประสบการณ์ของตน ทำให้ไม่สามารถใช้ความรู้ ความสามารถได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้มีโอกาสรับเชิญให้ร่วมงานกับผู้สูงอายุบ่อยครั้ง ได้เล็งเห็นความจำเป็นและ ความสำคัญและคุณค่าของผู้สูงอายุ แต่ยังไม่มีการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมด้านสังคมของผู้สูงอายุดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะวิจัยปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อบทบาททาง สังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นเพื่อนำข้อมูล เสนอต่อหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเทศบาลตำบลท่าพระเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพบทบาทของผู้สูงอายุในด้านสังคม ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการมีส่วนร่วม ที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาล ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาระดับบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 2,164 คน (เทศบาลตำบลท่าพระ, 2565)

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 360 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน (Yamane 1973: 727) ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ คือการกำหนดประชากรจากทุกหน่วยของการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้ผู้สูงอายุจากทุกหมู่บ้าน เป็นประชากรการวิจัย จากนั้นใช้วิธีการกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรแต่ละหมู่บ้าน จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย โดยดำเนินการตามขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้ 1) จัดทำบัญชีรายชื่อประชากร 2) เขียน ชื่อประชากร ลงในแผ่นกระดาษโดยใช้ 1 ชื่อ ต่อ 1 แผ่นแล้วนำสลากลงในกล่อง 3) จับสลากขึ้นมาทีละแผ่น ได้ชื่อใด จดบันทึกไว้ 4) นำสลากเดิมใส่ลงในกล่องเพื่อให้โอกาส ทุกชื่อมีโอกาสถูกเลือกเท่าเทียมกันแล้วจับสลากขึ้นมาใหม่ 5) กรณีหยิบได้ชื่อเดิมจะนำสลากใส่ลงในกล่องแล้วจับขึ้นมาใหม่อีกครั้ง ดำเนินงานเช่นนี้ จนได้ครบจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 360 คน

3. เครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย มีลักษณะปลายปิด โดยแบ่งออกเป็น ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ลักษณะเป็นแบบสำรวจ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยการมีส่วนร่วม จำนวน 4 ปัจจัย ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นจำนวน 4 ด้าน ลักษณะของข้อคำถามในตอนที่ 2-3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยผู้วิจัยได้การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดขอบเขตของคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์และเนื้อหาของวิจัย สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง และนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา การวัดผล ประเมินผล และภาษา โดยหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือโดยวิธีพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence หรือ IOC) และดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 40 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของ Cronbach's Alpha Coefficient ซึ่งจากการทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มทดลองดังกล่าว พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ Alpha ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.93

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้มีหนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บรวบรวมข้อมูล ถึง นายกเทศมนตรีตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปต่อไป

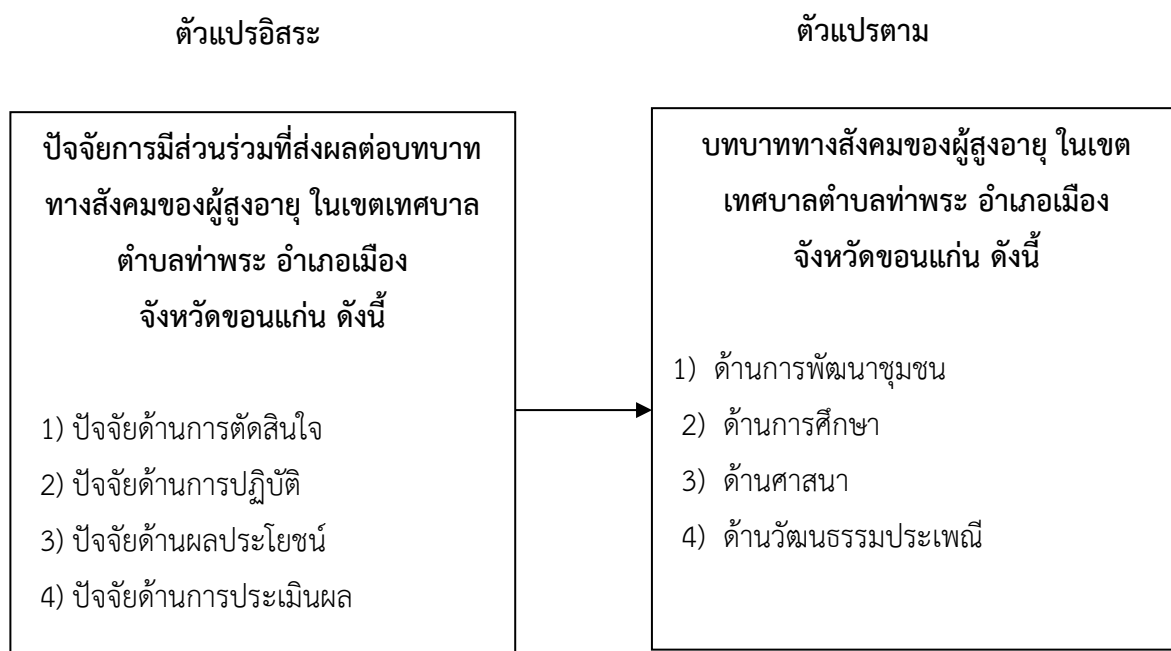
5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมและระดับบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121)

ค่าเฉลี่ย	4.21 -5.00	หมายความว่า	ระดับปัจจัยและระดับบทบาท มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายความว่า	ระดับปัจจัยและระดับบทบาท มาก
ค่าเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายความว่า	ระดับปัจจัยและระดับบทบาท ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายความว่า	ระดับปัจจัยและระดับบทบาท น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายความว่า	ระดับปัจจัยและระดับบทบาท น้อยที่สุด

3) การวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product- moment co-efficient) และการวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple linear regression) โดยวิธี Stepwise อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยศึกษา โดยแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคม ของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Cohen และ Uphoff (1981: 104) และบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุตามแนวคิดของของ เฉลิมชัย จันทรเสนา, (2544: 63-66) สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 1 ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ที่	ปัจจัยการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	ปัจจัยด้านการตัดสินใจ	3.96	0.62	มาก
2	ปัจจัยด้านการปฏิบัติ	3.99	0.67	มาก
3	ปัจจัยด้านผลประโยชน์	4.03	0.77	มาก
4	ปัจจัยด้านการประเมินผล	3.55	0.75	มาก
	รวม	3.88	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.03$) ด้านการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.99$) ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.96$) และด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 3.55$)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 2 ระดับ บทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ที่	บทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	ด้านการพัฒนาชุมชน	3.94	0.90	มาก
2	ด้านการศึกษา	4.02	0.67	มาก
3	ด้านศาสนา	4.23	0.79	มากที่สุด
4	ด้านวัฒนธรรมประเพณี	4.01	0.81	มาก
	รวม	4.05	0.82	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สหภาพทางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้านอยู่ในระดับมาก 3 ด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ด้านศาสนา ($\bar{X} = 4.23$) ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.02$) ด้านวัฒนธรรมประเพณี ($\bar{X} = 4.01$) และด้านการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 3.94$)

3. ค่าอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 3 ค่าสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวม

ตัวแปร	Regression Coefficient					
	B	beta	B	beta	t	Sig
1.ด้านการตัดสินใจ (X1)	.462	.376	.409	.335	3.132	.000**
2. ด้านการปฏิบัติ (X2)	.471	.382	.437	.364	2.872	.000**
3. ด้านผลประโยชน์ (X3)	.384	.349	.366	.298	3.012	.000**
4. ด้านการประเมินผล (X4)	.377	.321	.323	-	-	-
ค่าคงที่(constant)	.594			.543		
Mutiple R	.732			.716		
R ²	.667			.631		
Adjusted R ²	.635			.587		
F	166.142			160.451		

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 4 ปัจจัย สามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ บทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวม ได้ร้อยละ 66.70 มีค่า R² = .66 และมีค่า F = 166.142 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($\alpha = .01$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยต่างๆ พบว่า ตัวแปรที่ดีที่สุดจะอธิบายบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มี 3 ตัว โดยเรียงลำดับการนำเข้าสมการตามความสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้ ปัจจัยด้านการปฏิบัติ (X2) ปัจจัยด้านการตัดสินใจ (X1) และปัจจัยด้านผลประโยชน์ (X3) สามารถเขียนสมการทำนายจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในรูปสมการ คะแนนดิบ และสมการคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบ } Y = .543 + .409X1 + .437X2 + .366X3$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐาน } Zr = .364Z2 + .335Z1 + .298Z3$$

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในงานได้ ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของเทศบาล จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ คำจำกัดความของ Huntington and Dominguez. (1975: 33) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยที่การกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นไปได้ทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย สอดคล้องกับ คำอธิบายประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของ อรทัย ก๊กผล (2551: 34-35) ที่ว่าการมีส่วนร่วมเป็นการเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น และช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ทฤษฎีการสร้างความรู้สึกรักชาตินิยม (Nationalism) ที่อดิน รพีพัฒน์ (2549: 107) ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนมีความรู้สึกรักชาติ และสามารถเสียสละการทำงานเพื่อชาติ หรือเพื่อส่วนรวม นอกจากนั้นยังเกิดความจงรักภักดีต่อชาติ และเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจและสอดคล้องกับ กรภัทร์ นามบุญเรือง (2557: 13-14) ที่อธิบายทฤษฎีการมีส่วนร่วมคือทฤษฎีการสร้างขวัญกำลังใจในชาติเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดพลังในการมีส่วนร่วม ทำให้เต็มใจทุ่มเทพลังในการทำงาน และเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างเต็มกำลังความสามารถ สอดคล้องกับงานวิจัยของธรรศ ปัญญาสืบ (2554: 70) ที่ได้วิจัย บทบาททางการเมืองของกลุ่มผู้สูงอายุ ในตำบลสันผีเสื้ออำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มกันเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ โดยผ่านกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุในตำบลสันผีเสื้อโดยการเสนอโครงการต่อองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

2. ระดับบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชน เช่นการทำความสะอาดและการจัดระเบียบชุมชน ผู้สูงอายุเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ชุมชน ผู้สูงอายุเป็นกรรมการพัฒนากิจกรรมด้านศาสนา และผู้สูงอายุชักชวนเพื่อนบ้านและบุคคลทั่วไปเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณี จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้บทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับคำจำกัดความของบุญเลิศ ราโชติ (2549: 90) ที่ให้ความหมายของบทบาทว่า หมายถึง ผลที่เกิดจากการที่บุคคลเข้าไปปฏิบัติตามหน้าที่และคำจำกัดความของ

ประภาพิศ สัญชาติเจตน (2549: 69) ที่กล่าวว่า บทบาท หมายถึงการปฏิบัติหน้าที่หรือการแสดงออกของคน ซึ่งคนอื่นคาดหวังหรือคาดหวังว่าเขาจะทำเมื่ออยู่ภายใต้สถานการณ์ทางสังคม อย่างหนึ่ง ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของมีแสง อินธิเสน (2555: 34) ที่อธิบายว่า บทบาทของผู้สูงอายุที่สำคัญได้แก่การศึกษาหาความรู้ และพัฒนาตนเอง โดยถือหลักว่า การศึกษา และการพัฒนาเป็น งานที่จะต้องทำตลอดชีวิต เพื่อให้ทันโลกและทันต่อสถานการณ์ ปัจจุบัน ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้ต่างวัยอย่างราบรื่นและมีความสุข และการมีบทบาท ในกิจกรรมของชุมชนเพื่อเป็นการใช้เวลา ประสพการณ์ ความสามารถที่มีอยู่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อาจ เป็นที่ปรึกษา หรือผู้ปฏิบัติ ด้านสังคม หรือประเพณีวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของพานิชย์ คำมุงคุณ (2561: 68) ที่ได้วิจัยบทบาทผู้สูงอายุในการพัฒนาสังคม ชุมชนบ้านทุ่งใหญ่ ตำบลภูกระดัง อำเภอกุระดัง จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่าบทบาทผู้สูงอายุในการพัฒนาสังคมอยู่ในระดับมาก แต่ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมชัย จันทระเสนา (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง อำนาจเจริญ ที่มีต่อการพัฒนาชุมชน การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี อำเภอมือ จังหวัด อำนาจเจริญ ที่พบว่า บทบาทผู้สูงอายุ ในการพัฒนาชุมชน การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี โดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของใจแก้ว วิสา ยอน (2553: 71-72) ที่ได้วิจัยบทบาทของผู้สูงอายุในกิจกรรมด้านสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของผู้สูงอายุในกิจกรรมด้านสังคมของ องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอมือ จังหวัดขอนแก่น มี 3 ตัว โดยเรียงลำดับการนำเข้าสมการตามความสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้ ปัจจัยด้านการปฏิบัติ (X2) ปัจจัยด้านการตัดสินใจ (X1) และปัจจัยด้านผลประโยชน์ (X3) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจัย การมีส่วนร่วม 3 ด้าน ดังกล่าวส่งผลต่อบทบาทผู้สูงอายุในระดับมากที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม หลักศาสนา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมตามวัฒนธรรมประเพณี และการมีความเชื่อมั่นใน การปฏิบัติตามหลักศาสนา ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของบรรศักดิ์ อูวรรณโณ (2549, : 380) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการลดการสูญเสียเวลาเพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถนำไป ปฏิบัติได้ทันที และไม่ต้องกลับมาทบทวนใหม่หลายครั้งทำให้สิ้นเปลืองเวลา และเป็นการเพิ่มคุณภาพการ ตัดสินใจ ช่วยให้เกิดความกระฉับในวัตถุประสงค์ของโครงการ และมองเห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพ รวมถึง ทำให้เกิดทางเลือกใหม่ที่เหมาะสม และให้ประโยชน์กว่าทางเลือกเดิม สอดคล้องกับแนวคิดของอรรถัย กักผล (2551: 34-35) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมว่าเป็นการเพิ่มความง่ายในการปฏิบัติ ประชาชนมีความรู้สึกเป็น เจ้าของ และเป็นการเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น รวมถึงเป็นการตอบสนองความ ต้องการของประชาชนได้ตรงเป้าหมาย มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ แนวคิดของจิรวรรณ อินทรีย์สังวร (2552: 22) ที่อธิบายว่าการมีส่วนร่วมเป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อการ

ปฏิบัติกิจกรรมของชุมชนร่วมกัน ทำให้สามารถกำหนดแนวทางในการพึ่งตนเองได้ ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา และการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ยอมรับเป็นการตัดสินใจ เพราะได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดเผย รวมถึงการสร้างภาคภูมิใจให้กับประชาชนที่พบความสามารถของตนเอง และได้เสียสละทำงานเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วมแต่ละด้าน ผู้วิจัยนำข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมาให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปฏิบัติให้ได้ประโยชน์สูงสุด ต่อไป ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการตัดสินใจ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ “ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมตามวัฒนธรรมประเพณี” ดังนั้นเทศบาลควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมตามวัฒนธรรมประเพณี ของผู้สูงอายุอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ

2. ปัจจัยด้านการปฏิบัติ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ “ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักศาสนา” ดังนั้นเทศบาลควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักศาสนาของผู้สูงอายุอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีกับคนรุ่นหลัง ต่อไป

3. ปัจจัยด้านผลประโยชน์พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ “ท่านมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติตามหลักศาสนา” ดังนั้นเทศบาลควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติตามหลักศาสนาเพื่อเป็นการสืบทอดพระศาสนาอย่างมั่นคง

4. ปัจจัยด้านการประเมินผล พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ “ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของเทศบาล” ดังนั้นเทศบาลควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของเทศบาลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

จากผลการวิจัยระดับบทบาทแต่ละด้าน ผู้วิจัยนำข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมาให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปฏิบัติให้ได้ประโยชน์สูงสุด ต่อไป ดังนี้

1. บทบาทด้านการพัฒนาชุมชนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ “ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชน เช่น การทำความสะอาดและการจัดระเบียบชุมชน” ดังนั้นเทศบาลควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในการทำ ความสะอาดและการจัดระเบียบชุมชนของเทศบาลมากขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านนี้ให้มี ประสิทธิภาพสูงสุด

2. บทบาทด้านการศึกษา พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ “ท่านเข้าร่วมกิจกรรมในการส่งเสริมการศึกษาของชุมชน” ดังนั้นเทศบาลควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมในการส่งเสริมการศึกษาของชุมชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษาสูงสุด

3. บทบาทด้านศาสนา พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ “ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่จัดขึ้นในชุมชนเป็นประจำ” ดังนั้นเทศบาลควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการดำรงไว้ซึ่งพระศาสนาของชาติ

4. บทบาทด้านวัฒนธรรม ประเพณี พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ “ท่านเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณี ของชุมชน” ดังนั้นเทศบาลควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณี ของชุมชน อย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีและดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชน

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วม 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านการตัดสินใจ ปัจจัยด้านการปฏิบัติ และปัจจัยด้านผลประโยชน์ ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ดังนั้นเทศบาลควรให้ความสนใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุทั้ง 3 ด้าน โดยการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ความเข้าใจกับผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วม 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านการตัดสินใจ ปัจจัยด้านการปฏิบัติ และปัจจัยด้านผลประโยชน์ ส่งผลต่อบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรวิจัยเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วม ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลประโยชน์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรภัทร์ นามบุญเรือง. (2557). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม.
- จิรวรรณ อินทรีสังวร. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแพร่ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ใจแก้ว วิสายอน. (2553). *บทบาทของผู้สูงอายุในกิจกรรมทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- เฉลิมชัย จันทระเสนา. (2544). *บทบาทของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ ที่มีต่อการพัฒนาชุมชน การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี อำเภอมือเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ*. การค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอมือเมือง จังหวัดขอนแก่น. (2565). *สถิติประชากร*. ขอนแก่น: เทศบาลตำบลท่าพระ.
- ธรรมศ ปัญญาสืบ. (2554). *บทบาททางการเมืองของกลุ่มผู้สูงอายุในตำบลสันผีเสื้อ อำเภอมือเมือง จังหวัด เชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บรรศักดิ์ อูวรรณโณ.(2549). *การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นของไทย*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมดา เพรส.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ ราโชติ. (2549). *“บทบาทผู้สูงอายุ” อำนาจเจริญ: ชุมชนผู้สูงอายุอำนาจเจริญ*.
- ประภาพิศ สัตยาติเจตน์. (2549). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: ไพบูลย์ศิลป์.
- พานิษฐ์ คำมุงคุณ (2561) *บทบาทผู้สูงอายุในการพัฒนาสังคม ชุมชนบ้านทุ่งใหญ่ ตำบลภูกระดึง อำเภอกุกระดิง จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- มีแสง อินธิเสน. (2555). *บทบาทของผู้สูงอายุต่อการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบางโฮ้ง อำเภอมือเมือง จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2547). *การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น : ความก้าวหน้าหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540*. กรุงเทพมหานคร: คลังวิชา.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. (2565).*การสำรวจประชากรผู้สูงอายุประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: กองรายงาน สถิติ.
- ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, กรม. (2550). *รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการจัดทำตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารงาน*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- อรรถัย กักพล. (2551). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประชุมช่าง.
- อคิน รพีพัฒน์. (2549). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณะสุข.
- Cohen and Uphoff. (1981). *Rural Development Participation : Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation*. Ithaca, NY: Cornell University.
- Huntington, Samuel P. and Jorge I. Dominguez (1975). *“Political Development,” in Handbook of Political Science*. V. 3. edited by Fred I. Greenstien and Nelson W. Polsby. P.1- 114 Massachusetts: Addison Wesley.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.